

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

את הדמוקרטיה הישראלית הצעירה, שבה שניתן היה לרכוש קולות של מצביעים בבחירות. תחת המותרות, "אני, אלוף העיר לב... ספר רפאל הלפרין על עלילותיו כשרה ההתאבקות הממושכת.

בשער הגיליון: תשבין מנוחה של מנהיגי המפלגות המשי-תחפות במערכת הבחירות.

גיליון, "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, היה גיליון של טרם-בחירות, שהביא את ה"בחירות" — שאלון אפשרויות, המבאר בעזרת שיטת ניקוד מתחכמת, כיצד ניתן לקורא לבחור בין המפלגות, כשיטה כמעט-מדעית. תחת הכותרת, "מים שקטים חודרים עמוק" הוצג מיפעלו של המומחה לזמן, שימחה בלאפ, "האיש שהביא את הירקון לנגב", מנהל "מקורות" והאיש שתיכנן את צינור המים כינרת-נגב, שנועד להפוך צייה לארץ ירוקה.

הכתבה, "הלכתי לצוד נפשות למען מיפלגה שאיננה קיימת", פרי עטו של הכתב-הראשי עמנואל פרת (ראה: תמונה), כחנה

העולם הזה

"העולם הזה" 28
תאריך: 26.7.1955

בחירות 1955 * פצה אצל ישראל רוקח

* דויד בן-גוריון והבחולות העיראקיות

ללא דמעות, רק הספד אחד: מעולם לא צעקו אנשים כה רבים, בקול כה רם, לתוך רמקולים כה אדירים, כדי לומר כה מעט.

טרור

מספר 9

בליל-שבת התפוצצה הפצצה מיספר 9 בעונה הנוכחית. כמו מיספר 7, היתה הפצצה מכוונת נגד אישיות מסיימת: ישראל רוקח, מהנדס-החשמל בן ה-58. האיש החוק של מפלגת הציונים-הכלליים (כיום המפלגה הליברלית). בשעה שתיים בלילה התפוצץ המיטען בחדר-המדורגות, והעיף את דלת הדירה מצידה. למראית עין היו שתי ההתנקשויות בישראל רוקח חסרות הגיון פוליטי. אולם היה בהן הגיון אישי: רוקח, שופה ב"שעתו לתואר "בולדווין", הוא חולה-לב, לא מן הנמנע כי המפוצצים הביאו עובדה זו בחשבון. קיוו להכריח את רוקח לנטוש את המערכה הפוליטית ברגע המכריע. הרופאים שבדקו את הקורבן שלקה בהלם החליטו: "על ישראל רוקח לנוח!"

אנשים

● בנתחו את פעולותיו של שרי-האוצר לוי אשכול בשנים האחרונות, אמר אחד מראשי מפ"ם, "עקוב הון": "תפסנו אותו בכלכלתו."

● בתגובה להאשמות הציונים הר כלליים, לפיהן משתמשת מפא"י במנגנון הביטוח של המדינה לצרכי בילוש מפלגתי, הציב השר זלמן ארן: "אם לאסיפות שלהם איש אינו רוצה להאזין, מי יאזין לשיחותיהם הטלפוניות?"

● מנהיגה של אחדות-העבודה, יגאל אלון, שהפך במערכת הבחירות לאחד הנאמנים המושכים קהל ל"י בשבוע אישור רישמי ראשון לביטוי עממי, שלא נכנס עד כה למילון, "ישראל הקטנה...". אמר אלון באחד מנאומו "דפקה את מציינים הגדולה..."

● סגן-אלוף שימעיין אבידן עמד בכביש וחיכה לטרמפ, בדרכו לכינוס חטיבת גבעתי, שהוא היה מפקדה. כאשר אסף אותו לבסוף נהג-טרמפ, נשאל אבידן דן לאן מגמת פניו. השיב: "לכינוס גבי עתי". מיד פנה הנהג לחברו ושאל: "ראית פעם פרצוף כזה בגבעתי?" השיב חברו: "לא. אולי הוא מכר פלאפל ב"שקם?" התנחם על כך אבידן, שאמר: "אני מקווה שהם ראו אותי אחרי-כך על הבמה!"

● דויד בן-גוריון, יוצרו של פרס-הילחה, אינו נלהב כלל לייסד פרס-נישוי אים דומה. לאחר שבאחת מן המעברות דרש חסידי-שטטה שבן-גוריון יסייע להגיש שמת מיוזג-גלויות הלכה למעשה, עליידי הקצבת פרס של 300 ל"י לכל עיראקי המתחתן עם אשכנזיה או להיפך. השיב שרי-הביטחון, כי פרס כזה עלול לגרום לכך שעיראקיות רבות תישאנה בתולות זקנות.

מיליוני ל"י בוזבוו עליידי המפלגות בגלוי. מיליונים נוספים הוצאו, באמתלות שונות, מקופת המדינה. כדי לממן מיבצעי-תעמולה סמויים. עשרות טונות של כרוזים, חוברות ומודעות, ירדו כשלב על האדמה הבקועה מחום הקיץ. אולם רעיון גדול לא נשמע. הסנסציות המעטות של המערכה (קסטנר, חושי, ארלוזורוב) באו במקרה, מחוץ למעגל המאבק. המפלגות עצמן העדיפו לסמוך על כובד משקלו של מכביש-התעמולה חסרי-הנשמה. החומר ניצח את הרוח.

מצעי כל המפלגות היו מותאמים לגישה זו. משה בן-עמרם ניסח ב-139 מילים קצרות את עשרת הדברות ששימשו תורת-חיים לדורי-דורות. המפלגות הישראליות שפכו כל אחת רבבות מילים לתוך מצעים אינסופיים, שאיש לא קראם.

הרעש הגדול הגיע לקיצו. על קבר מילחמת-הבחירות של 1955 אפשר לרשום:

אשר בטווח התותחים המצריים. ובשכונת בתי-הקפה התל-אביביים; על הר הכרמל, מול הים המערבי, ובמישור המהניק של חוף אילת; בסימטאות החשוכות של שכר'נות העוני הירושלמיות ובסימטאות העקל'קלות של השטח הגדול היפואי; היילים עייפים אחר סיור-לילה שיגרתני, ובני משקים המשכימים קום כדי לחלוב את הפרות; פועלים מיוזעים אחרי יום-עבודה ליד המחרטה, ועקרות-בית הנמלטות מפני צריחות פשוטיות; ובעיקר: עולים חדשים בתלבושות כל ארצות-תבל, שאינם יודעים את ההבדל בין מנדט לבין מנדרינה, בין גולומב לבין גולדה — כולם שווים בעיני החוק, וכאים במידה שווה לשלשל פתק מסומן אחד לתוך הקלפי, אם יודעים הם לקרוא את המילים הכתובות עליו ואם לאו.

הספד ללא דמעות. איש אינו יודע ולא ידע לעולם בבירור על סמך מה יבחר הבוחר השבוע, מה השפיע עליו, ומדוע.

העם

הרעש הגדול

ואחר הרוח — רעש, ולא ברעש ה' (מלכים א')

ארבע שנים ידברו בוועדות ובוועיקות, ישמיצו איש את רעהו בכנסת השלישית. יחוקקו חוקים, יצהירו הצהרות, יכרתו בריתות ואולי גם ינהלו קרבות — הכל בשמו, למענו, לטובתו. בגלוי ובסתרי ינהלו ביניהם את המאבק על הכוח, על התקציב, על אמצעי השליטון — אולם כולם ישלמו מס'לשון רק לו. המיתוס של המאה ה-20, הגיבור האלמוני של האגדה הדימוקרטית המודרנית: הבוחר. השבוע הוא ילך לקלפי — בישובי הספר

כך מכר סחיק נאג"י (מס. תעודת זיהוי: 475911) את קולו בעד 5 ל"י

באמצעות פרת, ששילם לנאג"י 5 ל"י בזמנו, כי תשלם עוד 5 ל"י לאחר ההצבעה. נאג"י שילשל את הכסף לכיסו, מסר את פרטיו. הוא לא הבחין בצלם שעמד במרחק לא רב, והניח את המחזה המביש, שהונצח בארבע תמונות אלה.

ארבע תמונות אלה צולמו תוך הדקות הספורות שבהן מכר סחיק נאג"י את קולו למפלגה שאיננה קיימת, אותה ייצג הכתב הראשי של "העולם הזה" עמנואל פרת. המיפלגה ששמה הבדוי היה "רשימת איחוד ישראל ובלתי-מיפלגתיים" סיכמה

